

РОЗДІЛ ІХ. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

УДК 37.014.053 + 37.048

Наталія Бахмат

Кам'янець-подільський національний університет імені Івана Огієнка

ORCID ID 0000-0001-6248-8468

DOI 10.24139/2312-5993/2024.01-02/356-370

ПРОЄКТНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК ОСНОВА ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Метою статті є аналіз змісту, сутнісних характеристик та шляхів формування проєктної культури майбутнього педагога в структурі його готовності до інноваційної діяльності в закладах освіти. Завдання статті – вивчення можливостей впливу навчальних програм для підготовки педагогів на ефективне впровадження методики проєктного навчання в закладах освіти, сприяння удосконаленню проєктної культури майбутніх освітян задля поглиблення і розширення змісту інноваційної діяльності в сучасній освіті.

У статті застосовано наступні методи наукового пошуку: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення – для розгляду основних аспектів досліджуваної проблеми в теорії і методиці навчання майбутніх педагогів, визначення теоретичних основ дослідження.

Проєктна культура майбутнього педагога є важливим фактором його готовності до інноваційної діяльності в закладах освіти. Проєктна культура дає можливість педагогу перейняти роль ефективного фасилітатора освітнього процесу, що здатний керувати динамікою та пришвидчувати активізацію творчого потенціалу учасників цього процесу. З'ясовано, що структура проєктної культури майбутніх педагогів повинна поєднувати такі три компоненти: мотиваційно-особистісний, когнітивно-процесуальний, діяльнісно-управлінський.

Процес формування проєктної культури майбутніх педагогів включає поєднання різних педагогічних підходів, розроблення навчальних програм, реалізацію методів навчання та створення освітнього середовища. Доцільно використовувати під час формування проєктної культури майбутніх освітян у контексті підготовки до інноваційної діяльності різноманітні інтерактивні методи. Встановлено, що основні критерії для ефективно організації проєктної діяльності майбутніх педагогів включають: визначення конкретної проблеми; конкретизацію важливості очікуваних результатів; організацію самостійної роботи учасників освітнього процесу; структурування ключових частин проєкту; застосування наукових методів дослідження; вибір гіпотези дослідження; визначення методів дослідження; збирання, систематизацію та аналіз інформації; обговорення результатів; підбиття підсумків, оформлення і презентацію результатів; оцінку проєкту; формулювання висновків і визначення нових напрямків дослідження.

Ключові слова: проєктна культура, заклади вищої освіти, проєктна діяльність, інноваційна діяльність, компоненти проєктної культури.

Постановка проблеми. Потреба в реформуванні та адаптації системи вищої освіти України до сучасних вимог спрямовує інститути післядипломної педагогічної освіти на забезпечення якісної підготовки, перепідготовки та розвитку педагогів, які є висококваліфікованими, творчими та готовими до впровадження інноваційних технологій. Педагоги розвивають свій професійний потенціал і розширюють власні функціональні обов'язки, визначені державними стандартами, у процесі навчання та підвищення кваліфікації. У сучасних реаліях від освітян очікують високого рівня професійної компетентності, прояву творчої активності, реалізації інноваційних підходів та здатності до самоосвіти.

У зв'язку з цим, проблема формування та прискорення розвитку готовності майбутніх педагогів до здійснення професійної діяльності залишається актуальною як у теорії, так і в практиці педагогічної освіти (Бахмат, Довгань, 2020, с. 228).

Розширення ролі освіти в сучасному соціально-економічному контексті викликає суттєві зміни в професійній діяльності педагога. Попри важливість розвитку традиційних освітянських функцій, таких як навчання, виховання та розвиток, у рамках модернізації освіти й інноваційної діяльності з'являється нова ключова професійна функція – проектування. Це включає прогнозування, планування та організацію змісту і процесів в освіті та соціокультурному середовищі. Проектна культура, формуючись на основі традиційних цінностей освіти, водночас враховує соціокультурні зміни. Вона орієнтована на постійні зміни способу життя та навколишнього середовища.

Базою інноваційних перетворень, без яких не обходиться покращення якості освіти, розвитку самопізнання, розуміння шляхів і можливостей самореалізації майбутніх педагогів, а також особистісних трансформацій в освітньому процесі, виступає проектна культура. Вона забезпечує здатність педагога орієнтуватися на інноваційні процеси, уникати стандартних підходів у власній діяльності та при виборі педагогічних методів, засобів і форм (Козленко, 2023, с. 255).

Аналіз актуальних досліджень. Проектна культура педагога включає в себе сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для планування, організації, реалізації та оцінки освітніх проектів. Вона охоплює такі компоненти, як здатність до творчого мислення, вміння працювати в команді, здатність до самостійного прийняття рішень і відповідальність за їх результати. Важливим елементом є також

уміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в проєктній діяльності.

Процес формування проєктної культури у майбутніх педагогів має починатися ще на етапі їхньої професійної підготовки. Освітні програми повинні включати курси та модулі, спрямовані на розвиток проєктних умінь і навичок. Важливою складовою є практична підготовка, яка передбачає виконання студентами реальних проєктів, що дозволяє їм набути необхідного досвіду та впевненості у своїх силах.

Інноваційна діяльність у закладах освіти передбачає постійне впровадження нових методик, технологій і підходів до навчання. Майбутні педагоги повинні бути готові до таких змін, що вимагає від них високого рівня проєктної культури. Інновації в освіті часто пов'язані з розробкою і реалізацією різноманітних проєктів, тому педагоги з розвиненою проєктною культурою здатні ефективно реагувати на виклики сучасності.

Формування проєктної культури майбутнього педагога як основи готовності до інноваційної діяльності в закладах освіти має під собою різні теоретичні принципи, основу яких становлять соціокультурні теорії, конструктивізм і теорії експериментального навчання. Правила соціальних взаємодій і культурних контекстів, які впливають на розуміння та практики індивідів, підкреслюються та розвиваються соціокультурними теоріями. Конструктивізм зосереджується на активній ролі здобувачів освіти в створенні своїх знань через усвідомлений досвід. Одночасно, численні теорії експериментального навчання підтверджують важливість практичного досвіду у навчальному процесі (Бахмат, 2019, с. 19).

Проблеми формування проєктної культури у майбутніх педагогів досліджуються в роботах багатьох українських та зарубіжних науковців і науковиць. Зокрема, в деяких наукових роботах досліджено і порівняно педагогічні підходи й освітні стратегії, які покращують проєктне навчання в програмах підготовки викладачів (Bakhmat, Popadych, Derkach, Shvardak, Lukashchuk, Romanenko, 2022, с. 485). Інші дослідження спрямовані на вивчення значення технологій для сприяння спільній та результативній роботі над проєктами серед майбутніх педагогів. Крім того, науковці аналізують вплив контекстуальних факторів, таких як інституційна культура, розробка навчальних програм та підтримка викладачів у процесі розвитку проєктної культури у майбутніх педагогів (Чайковська, 2022, с. 74).

Аналіз практики еволюції навчання проєктної культури в провідних вищих навчальних закладах України дозволяє виявити основні напрями розвитку цієї культури у майбутніх педагогів. Серед них - розуміння сутності проєктної методики, володіння методами проєктної роботи, розвиток творчого потенціалу, сприяння ефективній груповій співпраці, а також рефлексія і самовдосконалення. Ці напрями спрямовані на формування у майбутніх педагогів комплексу необхідних навичок та вмінь для успішної реалізації проєктної діяльності в освітньому середовищі (Листопад, Мардарова, Гуданич, 2023, с. 491).

Формування та розвиток проєктної культури знайшли своє відображення в роботах І. Андрощука, В. Беспалька, Л. Бережної, Т. Карпинської, Н. Коваленко, А. Кравцова, Д. Луп'яка, О. Марущак, В. Сидоренка, Л. Хоружої та ін. Роботи видатних науковців А. Маслоу, Ж. Піаже, К. Роджерса, В. Франкла, Е. Фромма, М. Хайдеггера, К. Ясперса тощо також можуть бути використані як базис теоретичної основи процесу формування проєктної культури педагога.

Незважаючи на досягнення у вивченні даної теми, виникає необхідність проведення подальших досліджень, спрямованих на аналіз ефективності різних педагогічних моделей та освітніх стратегій у формуванні проєктної культури майбутніх педагогів у зв'язку з готовністю до інноваційної діяльності в навчальних закладах. Актуальними є дослідження, що спрямовані на аналіз тривалого впливу зарубіжного досвіду проєктного навчання на професійну ідентичність та практику майбутніх фахівців у сфері інноваційної діяльності в навчальних закладах. Об'єднання проєктних технологій у наявних навчальних програмах підготовки педагогів та їх адаптація, труднощі, пов'язані з активним упровадженням інноваційних видів діяльності в закладах освіти, потребують посиленої концентрації уваги науковців та науковиць (Потапчук, 2019, с. 61).

Мета статті – розкрити зміст, сутнісні характеристики та шляхи формування проєктної культури майбутнього педагога в структурі його готовності до інноваційної діяльності в закладах освіти. Завдання статті – пояснити зміст проєктної культури педагогів, її сутнісні характеристики у контексті ефективного впровадження методики проєктного навчання в закладах освіти, розглянути шляхи вдосконалення змісту проєктної культури майбутніх освітян задля поглиблення і розширення змісту інноваційної діяльності в сучасній освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проектна культура дозволяє вирішувати інноваційними способами педагогічні ситуації, що постійно виникають в педагогічному процесі, та педагогічні завдання, що впливають із них, визначається вмінням моделювати та прогнозувати педагогічні складнощі, що з'являються через невизначеність завдань і різноманіття потенційних результатів.

Засобами становлення проектної культури майбутніх педагогів можуть бути проектне навчання, засноване на проектній активності учнів, а також застосування та розвиток їх здібностей до спільної інноваційної та творчо-перетворювальної діяльності. До конкретних способів проектного навчання педагогів можна віднести метод проектів, науково-дослідну діяльність, соціокультурне проектування у межах виховного процесу вузу.

Розробка ефективної та послідовної методики формування проектної культури майбутніх педагогів у закладах вищої освіти є складним та різностороннім процесом. Цей процес спрямований на розвиток та поглиблення необхідних навичок, ставлень і знань у майбутніх педагогів для успішного використання проектних методів у навчанні та викладанні. Проектна культура в педагогічній спільноті передбачає наявність різноманітних компетентностей, які включають у себе співпрацю, критичне мислення, вміння розв'язувати проблеми, комунікаційні навички та творчість. Ці компетентності є необхідними й важливими для досягнення і зміцнення успіху в сучасному освітньому середовищі (Козленко, 2022, с. 162).

Проектна культура, як ключова риса особистості педагога, формується у зоні перетину трьох складових: системи полікомпонентних якостей особистості, що включає базові та додаткові характеристики; психолого-педагогічної готовності до проектної діяльності; а також комплексу спеціалізованих технологій, якими індивід повинен володіти у процесі навчання та підвищення кваліфікації.

Випускник педагогічного вузу, який володіє теоретичними знаннями та практичними навичками реалізації проектної технології, буде більш усвідомлено та професійно працювати над формуванням універсальних навчальних дій у своїх учнів та студентів, що, у свою чергу, підвищить рівень їх освіченості та соціалізованості та, звичайно, стане фундаментом для позитивного ставлення до освітнього процесу в цілому.

Структурно проектна культура представляє собою системно-функціональну модель, що ґрунтується на взаємодії її компонентів. Цей підхід визначається технологічною спрямованістю, яка передбачає взаємопов'язаність та взаємодію всіх її складових. Забезпечення ефективності діяльності в цьому контексті описується як системно-синергетичний підхід, що враховує взаємодію та взаємозалежність компонентів для досягнення спільного ефекту. Відповідно до цього проектна культура визначається як інтеграційна якість особистості, в якій як цілісність представлені мотиваційно-цільовий, інтелектуально-змістовний, організаційно-діяльнісний і оцінний для рефлексії компоненти. Мотиваційно-цільовий компонент спрямований на стимулювання педагогів до формування проектної культури та орієнтування на досягнення поставлених цілей, відбувається усвідомлення освітянами цінності оволодіння проектною культурою, розвитку особистісних якостей та формується відношення до даного виду діяльності. Інтелектуально-змістовний компонент виконує інформаційну функцію, що передбачає формування системи наукових знань (факти, поняття, закономірності), навичок та умінь; регулятивну функцію, спрямовану на організацію спільної творчої діяльності учнівства у навчальному процесі. Організаційно-діяльнісний компонент спрямований на реалізацію навчальної та розвивальної функцій. Для формування проектних умінь учнів використовуються активні методи та технології: кейс-метод, ігрові технології, ситуаційні завдання та завдання проблемного характеру, організовується групова, індивідуальна та колективна робота. Оцінно-рефлексивний компонент представляє контроль та аналіз результатів навчальної діяльності та власного розвитку, планування власного особистісного розвитку. Учні можуть давати оціночні судження, виражають особистісне ставлення до проектної діяльності, пропонують напрями подальшого розвитку проектної культури.

Проектна культура включає в себе не лише процеси формування соціокультурних цінностей, але й стани особистості та продуктивні процеси їх засвоєння. Її складовими елементами є: процедурний аспект, який об'єднує об'єктивні цілі діяльності, мотивацію, методи, прийоми та дії у створенні соціокультурних цінностей; особистісний аспект, що відображає стани особистості, які спонукають людину до опанування проектної культури; інформаційний аспект, який передбачає засвоєння змісту та інформації.

Для аналізу процесу формування проєктної культури необхідно чітко розмежовувати сам процес і його кінцевий результат, тобто підготовленість. У ролі останнього виступає рівень готовності педагога, який має подвійну природу: нормативну й описову. У моделі формування проєктної культури майбутнього педагога виділяють систему наукового її обґрунтування, яка включає аналіз історичного досвіду і забезпечення: гносеологічне, дидактичне, педагогічне, організаційне, методичне (Козленко, 2023, с. 222–223).

Поліпшення взаємовідносин з різними зовнішніми стейкхолдерами, включаючи бізнес, некомерційні організації та громадськість, відкриває широкі можливості для збагачення досвіду навчання за проєктною технологією як для педагогів, так і для учнів. Співпраця з такими зовнішніми партнерами надає майбутнім учителям доступ до реального досвіду, ресурсів та аутентичних проєктних можливостей, заснованих на практиках успішних колег. Це сприяє підвищенню актуальності та впливу проєктів, що розробляються майбутніми освітянами (Бахмат, 2024, с. 11).

Серед інтерактивних методів, які можна застосовувати для якісної підготовки майбутніх педагогів у контексті готовності до інноваційної діяльності та формування їх проєктної культури, варто виділити такі: групові дискусії, презентації, рольові ігри, ділові симуляції, кейс-метод (аналіз конкретних виробничих ситуацій), моделювання виробничих ситуацій, метод проєктів, тренінгові технології тощо. Ці методи імітують професійні ситуації та сприяють формуванню позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності, підвищенню пізнавального інтересу до обраної професії, активізації діяльності, усвідомленню особистих і професійних орієнтирів та реальних шляхів їх досягнення, розвитку нових поглядів і установок фахівців, а також формуванню умінь і навичок, корекції негативних установок, навичок управління своїми почуттями та емоціями.

Ефективність упровадження проєктних технологій прямо пропорційна від рівня якісної підготовки майбутнього педагога. Він має володіти такими вміннями:

- інтелектуальними (робота з великими обсягами інформації, її аналіз, систематизація, узагальнення, встановлення асоціацій з попередньо вивченим матеріалом, формування висновків);
- творчими (генерування ідей, пошук варіантів вирішення проблем, передбачення можливих наслідків рішень);

– комунікативними (відстоювання власної точки зору, пошук компромісів, прогнозування результатів);

– соціальними (відповідальність за результати своєї роботи, повага до думки інших).

Основними вимогами до організації проектної діяльності майбутніх педагогів є наступні аспекти: визначення конкретної проблеми; оцінка теоретичного, практичного та пізнавального значення очікуваних результатів; залучення студентів до самостійної роботи (як індивідуальної, так і у групах); чітка структуризація сутності проекту з уточненням послідовних етапів; використання наукових методів дослідження з визначенням об'єкта, предмета та завдань; формулювання гіпотези; вибір методів; збір, систематизація та аналіз інформації; обговорення отриманих результатів; підведення підсумків; оформлення та презентація результатів; оцінка проекту; висновки та виявлення нових аспектів дослідження (Козленко, 2023, с. 200–201).

Один із ефективних методів розвитку проектної культури майбутніх педагогів - це запровадження філіалів "Студентського проектного офісу". Це підрозділи, які відповідають за методичне та організаційне забезпечення студентської проектної діяльності у навчальних закладах. Вони контролюють портфель студентських проектів, розвивають та удосконалюють інформаційну систему для планування та моніторингу проектів, а також готують зведені звіти за програмами та проектами.

Для організації проектного офісу в навчальному закладі потрібно розробити головні етапи, визначити: ціль та основні напрямки діяльності, функції, роль студентського проектного офісу в загальній структурі навчального закладу, зміст навчання технології створення проектів та методи реалізації проектної діяльності (Бачієва, 2018, с. 224).

Процес формування проектної культури майбутніх педагогів може відбуватися з допомогою послідовності наступних шляхів реалізації:

- запровадження педагогічних підходів;
- розроблення навчальних програм;
- реалізацію методів навчання;
- створення освітнього середовища.

Дослідження в цій галузі варто спрямовувати на експериментальне вивчення ефективності різних підходів та втручань

у формуванні проєктної культури та підвищенні професійної компетентності майбутніх освітян.

Важливе значення у формуванні проєктної культури майбутніх педагогів має менторство. Розробка програм наставництва, у рамках яких досвідчені викладачі направляють та підтримують початківців у впровадженні проєктної методики в практику, може значно прискорити процес розвитку проєктної культури. Менторство забезпечує структуровану можливість для освітян навчатися у відомих фахівців, отримувати уявлення про ефективні стратегії навчання та корисний зворотній зв'язок щодо їхніх проєктів.

Впровадження технологій сприяє подальшому розвитку проєктної культури серед майбутніх педагогів. Освітні технологічні інструменти та платформи відкривають новаторські можливості для полегшення співпраці, керування проєктами та обміну знаннями між вчителями. Завдяки використанню технологій викладачі можуть мати доступ до різноманітних ресурсів, спілкуватися з колегами з усього світу та залучати студентів до інтерактивного проєктного навчання (Bakhmat, Burenko, Krasnov, Olianych, Balashov, Liulchak, 2022, с. 50).

Таким чином, формування проєктної культури майбутніх учителів і вчительок у контексті їх готовності до інноваційної діяльності в закладах освіти можна вважати багатостадійним процесом, який починається з теоретичної підготовки, опрацювання академічних основ питання та включає в себе застосування методичних технологій, що перетворюються на узагальнений практичний досвід педагогів. Основні аспекти, які потрібно враховувати у процесі формування проєктної культури педагогів, пропонуємо зобразити у вигляді схеми (рис. 1).

Етапи та шляхи формування проєктної культури педагогів існують неізолювано один від одного, а утворюють комплекс характеристик, здібностей і навичок, які бажано набути і в подальшому використовувати для ефективної співпраці з учнівським або студентським колективом задля впровадження інноваційних технологій. Інтеграція цих теоретичних, методичних та практичних підходів у навчання майбутніх педагогів та підвищення кваліфікації учителів сприятиме розвитку не лише специфічних проєктних навичок, але й покращенню креативності мислення, критичного аналізу, ефективної комунікації та керівництва, що є необхідним для успішної інноваційної діяльності в сучасному освітньому просторі.

Формування проєктної культури педагогів

<p>Теоретична підготовка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вивчення сучасних методів і підходів до проєктного навчання. - Розуміння принципів управління проєктами в освітньому середовищі закладів освіти. - Впровадження професійних психологічних методів до роботи в команді та лідерства. 	<p>Методичне забезпечення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розробка методичних матеріалів для впровадження проєктних технологій в закладах освіти. - Аналіз та адаптація кращих українських та зарубіжних практик проєктного навчання. - Обмін педагогічним досвідом та консультування в професійних спільнотах. 	<p>Практичний досвід:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участь у реальних проєктах в ролі учасника або керівника. - Розробка власних освітніх проєктів для реалізації з учнями та студентами. - Корекція етапів здійснення проєктів з метою поліпшення результатів.
--	---	--

Рис. 1. Етапи формування проєктної культури педагогів у контексті інноваційної діяльності (власна розробка автора)

Для продовження вдосконалення сформованої під час навчання проєктної культури майбутньому педагогу варто не зупинятися на шляху професійного розвитку в контексті інноваційної діяльності (рис. 2)

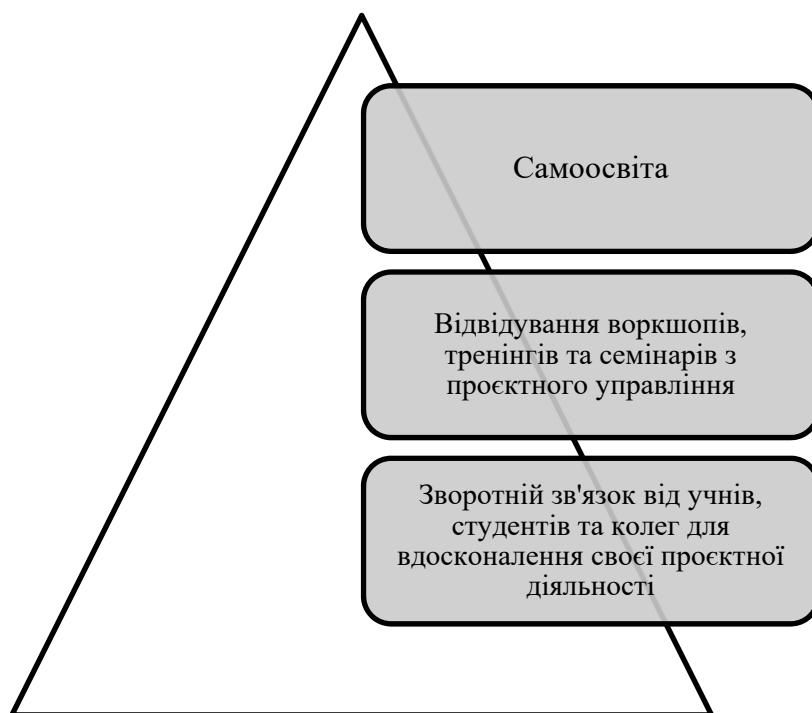

Рис. 2. Методи продовження формування проєктної культури у педагогів-практиків (власна розробка автора)

Процес формування проектної культури, згідно з аналізом досвіду педагогів-практиків, а також досвідом навчання майбутніх педагогів – це закономірний шлях, який залежить від процесу саморозвитку особистості педагога та пов'язаний з мотивованістю – прагненням до самоудосконалення, особистісного професіоналізму.

До основних умов, що визначають практичні аспекти розвитку проектної культури майбутніх педагогів, можемо віднести наступні:

1) орієнтація на самостійність та індивідуальність особистості майбутнього педагога;

2) розробка програми та плану проектування та конструювання освітнього процесу як особливої (провідної) форми розвитку у процесі діяльності педагога;

3) діагностика попередніх результатів процесу розвитку проектної культури майбутніх педагогів, представлених у вигляді нормативно проєктованих індивідуальних здібностей, орієнтованих на рефлексію;

4) соціально-педагогічне проектування освітнього середовища вузу, орієнтоване на реалізацію відповідних процесів.

Результати проектної діяльності необхідно фіксувати у вигляді опису методів, цілей та умов їх реалізації, беручи до уваги соціальний, педагогічний та економічний аспект їхньої доцільності. Робочі матеріали щодо здійсненої діяльності, а також сам проєкт у сукупності дають уявлення про рівні володіння і формування проектної культури.

Особистість майбутнього педагога, на тому чи іншому рівні розвитку проектної культури, схильна до постійного саморозвитку та прагнення до досягнення більш високого її рівня, що більшою мірою може бути досягнуто за умови організації цілеспрямованого, системного педагогічного процесу. Тому будь-яка освітня технологія повинна мати чітко прописані технологічні характеристики. Етапи становлення проектної культури майбутнього педагога протягом усього періоду навчання у вузі проглядаються через певні проміжні установки цього процесу. Першокурсникам важливо сформуванати базовий рівень проектної культури, щоб вони могли самостійно визначати цілі та завдання своєї майбутньої педагогічної діяльності. У них може бути позитивне ставлення до проектної діяльності, але їхні знання ще фрагментарні і не повністю усвідомлені. Вони можуть не мати ціннісного ставлення до цих знань і мають обмежені проєктивні

вміння, здатні лише до часткових операцій в цьому напрямку. На першому курсі розвивається здатність до рефлексії.

У студентів другого року навчання виробляється відтворювальний рівень проектної культури. У цей момент простежується постійний розвиток фундаментально-ціннісного підходу до педагогічної дійсності. Знання, як і у першокурсника, ще уривчасті, але з елементами системності. На даному етапі поки не розвинене ціннісне ставлення, однак сформовано позитивний настрій на моделювання змістової частини педагогічної діяльності. Під час такої роботи розвивається розуміння необхідності аналізу власних дій.

У студентів-педагогів третього курсу спостерігається формування евристичного рівня проектної культури. До цього часу завершується становлення студентів як суб'єктів педагогічної діяльності, здатних застосовувати отримані психолого-педагогічні знання та навички в моделюванні педагогічних процесів. У практичній діяльності майбутніх освітян вже проявляється здатність до осмислення власного педагогічного досвіду.

На заключних етапах навчання майбутній педагог власноручно обирає цінності як комплекс соціально-моральних та психолого-педагогічних механізмів у свою організацію та контроль всіх видів діяльності, зокрема, педагогічної практики. Дії старшокурсника відзначаються гнучкістю, що стимулює передумови для переходу до активної та творчої професійної діяльності. Виявляється значний інтерес майбутнього педагога до посилення власних педагогічних умінь, що реалізується за принципами розвитку особистості.

В процесі опанування майбутнім педагогом теоретичних та методичних основ проектного менеджменту, його знання та навички постійно розширюються і поглиблюються, формують ґрунтовну проектну культуру, яка є базисом готовності педагогічної спільноти до подальшої інноваційної діяльності в закладах освіти.

В умовах динамічного розвитку суспільства і сучасної освіти, проектування стає інноваційним напрямом педагогічної діяльності, що включає власне педагогічне проектування як побудову нового освітнього процесу, що розвивається, розробку інноваційних освітніх технологій, методів та засобів педагогічної діяльності, а також педагогічні полі- та міждисциплінарні дослідження, комплексні розробки, спрямовані на удосконалення освітньої практики, підвищення ефективності та якості підготовки учнів і студентів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Дослідження процесу формування проєктної культури у майбутніх педагогів під час їхньої професійної підготовки є важливим і актуальним напрямом, що має значення для педагогічної освіти, освітньої практики та політики в контексті готовності до інноваційної діяльності. Через критичний аналіз різноманітних стратегій і методик дослідники поглиблюють знання та покращують освітній досвід як для викладачів, так і для студентів. Це сприяє розвитку проєктної культури серед майбутніх освітян і створює сприятливе середовище для виховання творчих, зацікавлених, ефективних і конкурентоспроможних педагогів.

Процес формування проєктної культури повинен бути орієнтований на створення інноваційно-проєктного середовища в навчальному закладі, що передбачає умови для ініціації, розвитку та реалізації проєктів. Проєктне навчання спрямоване на забезпечення майбутніх педагогів академічним, особистим та професійним успіхом, готуючи їх до можливих майбутніх викликів у професійній діяльності. Формування в педагогів проєктної культури залежить від забезпечення в освітньому процесі психолого-педагогічних, організаційно-педагогічних та технологічних умов. Перспективи подальших розвідок доречні щодо пошуку нових напрямів розвитку структурних компонентів проєктної культури та вдосконалення методики її формування.

ЛІТЕРАТУРА

- Bakhmat, N., Burenko, M., Krasnov, V., Olianych, L., Balashov, D., Liulchak, S. (2022). Role of elearning environments in training applicants for higher education in the realities of largescale military aggression. *Revista Eduweb*, 16 (4), 42–51.
- Bakhmat, N., Popadych, O., Derkach, L., Shvardak, M., Lukashchuk, M., Romanenko, V. (2022). Using Information Technologies to Train Today Teachers in the Educational Environmen. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 14 (2), 479–499.
- Бахмат, Н. В. (2019). Проектування процесу підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, 2, 14–21 (Bakhmat, N. V. (2019). Designing the process of preparation of future managers of socio-cultural activity in the conditions of information and educational environment of a higher education institution. *Psychological and pedagogical problems of the modern school*, 2, 14–21).
- Бахмат, Н. В., Довгань, О. С. (2020). Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до реалізації професійної діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 29 (2-2020), 227–238 (Bakhmat, N. V., Dovgan, O. S. (2020). Formation of readiness of future elementary school teachers to realize

- professional activity. *Pedagogical education: theory and practice*, 29 (2-2020), 227-238).
- Бахмат, Н. В. (2024). Формування проектної культури майбутніх педагогів під час фахової підготовки в закладах вищої освіти. *Академічні візії*, 30. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/983> (Bakhmat, N. V. (2024). Formation of a project culture of future teachers during professional training in higher education institutions. *Academic visions*, 30. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/983>).
- Бачієва, Л. О. (2018). Формування проектної культури майбутніх викладачів засобами «студентського проектного офісу». *Молодий вчений*, 2 (54), 223-226 (Bachieva, L. O. (2018). Formation of project culture of future teachers by means of "student project office". *Young scientist*, 2 (54), 223-226).
- Козленко, В. Г. (2022). Зміст та структура проектної культури майбутнього педагога. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 207, 159–163 (Kozlenko, V. G. (2022). The content and structure of the project culture of the future teacher. *Proceedings. Series: Pedagogical Sciences*, 207, 159–163).
- Козленко, В. Г. (2023). Вплив інтерактивних технологій навчання на формування у майбутнього педагога проектної культури. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 1, № 209. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-198-202> (Kozlenko, V. G. (2023). The influence of interactive teaching technologies on the formation of a future teacher of a prose culture. *Proceedings. Series: Pedagogical Sciences*, 1, No. 209. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-198-202>).
- Козленко, В. Г. (2023). Феноменологія проектної культури педагога. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2 (11), 220–226 (Kozlenko, V. G. (2023). The phenomenology of the prose culture of the teacher. *Social work and social education*, 2 (11), 220–226).
- Козленко, В. Г. (2023). Формування проектної культури майбутніх педагогів в умовах глобалізаційних процесів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (210), 254–258 (Kozlenko, V. G. (2023). Formation of a project culture of future educators in the conditions of globalization processes. *Proceedings. Series: Pedagogical Sciences*, (210), 254–258).
- Листопад, О., Мардарова, І., Гуданич, Н. (2023). Розвиток проектної культури майбутніх педагогів в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 1, № 3, 485–497 (Lystopad, O., Mardarova, I., Gudanych, N. (2023). Development of a project culture of future educators in the educational environment of a higher education institution. *Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical Sciences*, 1, No 3, 485–497).
- Потапчук, О. І. (2019). Особливості проектної діяльності студентів в навчальному процесі закладів вищої освіти. *Молодь і ринок*, 2 (169), 59–63 (Potapchuk, O. I. (2019). Features of project activity of students in the educational process of higher education institutions. *Youth and Market*, 2 (169), 59-63).
- Чайковська, Г. Б. (2022). Формування компетентностей сталого розвитку в процесі фахової підготовки майбутніх вчителів початкової школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*, 1 (1), 72–80 (Tchaikovskaya, G. B. (2022). Formation of competences of sustainable development in the process of professional training of future elementary school teachers. *Scientific notes of*

Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk. Series: Pedagogy, 1 (1), 72-80).

Япринець, Т., Келемеш, А., Петраш, Р. (2022). Формування проєктної компетенції майбутніх викладачів професійної освіти у процесі фахової підготовки. *Українська професійна освіта*, 12, 121–127 (Yapynets, T., Kelesh, A., Petrash, R. (2022). Formation of the project competence of future professional education teachers in the process of professional training. *Ukrainian vocational education*, 12, 121-127).

SUMMARY

Bakhmat Nataliia. The project culture of the future educator as the basis for readiness for innovative activity in educational institutions.

The purpose of the article is to analyze the content, essential characteristics and ways of forming the project culture of a future teacher in the structure of his/her readiness for innovative activities in educational institutions. The purpose of the article is to study the possibilities of influencing teacher training programs on the effective implementation of project-based learning methods in educational institutions, to promote the improvement of the project culture of future educators to deepen and expand the content of innovation in modern education.

In writing the article, the following methods of scientific research were used: analysis, synthesis, comparison, generalization – to clarify the state of the research problem in the theory and methodology of teaching future teachers, to determine the theoretical foundations of the study.

The project culture of a future teacher is an important factor in his or her readiness for innovative activities in educational institutions. Project culture enables a teacher to become an effective facilitator of the educational process, able to manage the dynamics and promote the activation of the creative potential of participants in the educational process. It has been found that the structure of the project culture of future teachers should combine the following three components: motivational and personal, cognitive and procedural, and activity and management.

The process of forming the project culture of future teachers includes a combination of different pedagogical approaches, curriculum development, implementation of teaching methods, and creation of an educational environment. It is advisable to use a variety of interactive methods in the formation of the project culture of future teachers in the context of preparation for innovation. It has been determined that the main requirements for organizing the project activities of future teachers include: identifying a specific problem; specifying the significance of the expected results; organizing the independent activity of participants in the educational process; structuring the essential part of the project; applying a system of scientific research methods; selecting a research hypothesis; outlining research methods; collecting, systematizing, analyzing information; discussing the results of work; summarizing, designing and presenting results; project evaluation; formulating conclusions and identifying new research issues.

Key words: *project culture, higher education institution, project activities, innovative activities, components of project culture.*